

Prehľad obchodných dohôd s tretími krajinami

Európska únia, ktorá je colnou úniou 28 krajín, uzatvorila (alebo pripravuje) s tretími krajinami alebo regionálnymi zoskupeniami nasledovné typy obchodných dohôd:

A. Uzavreté preferenčné obchodné dohody

- 1) dohody o vytvorení **colnej únie** (Andorra, San Marino, Monako a Turecko)
- 2) dohody o vytvorení **zóny voľného obchodu (DVO/FTAs)**
  - a. DVO (Faerské ostrovy, Švajčiarsko – bilaterálne dohody v oblasti obchodu a hospodárskej spolupráce), Asociačná dohoda (Čile), Globálna dohoda (Mexiko), Dohoda o obchode, rozvoji a spolupráci (JAR), Južná Kórea;
  - b. Stabilizačné a asociačné dohody (Albánsko, Srbsko, Čierna Hora, Bosna a Hercegovina, Macedónsko);
  - c. Dohoda o Európskom hospodárskom priestore (krajiný EÚ-28 a krajiny Európskeho združenia voľného obchodu – Nórsko, Island, Lichtenštajnsko s výnimkou Švajčiarska);
  - d. Európsko-stredomorské asociačné dohody – EUROMED (Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Maroko, Palestína, Sýria, Tunisko);
  - e. Asociačné dohody s krajinami Východného partnerstva zakladajúce rozsiahle a komplexné zóny voľného obchodu (Ukrajina, Moldavsko, Gruzínsko)
  - g. Dočasné dohody o hospodárskom partnerstve (EPAs) s nasledovnými štátmi:
    - Dočasná dohoda s **Východnou a Južnou Afrikou (ESA)** bola podpísaná v roku 2009. Dohoda sa predbežne vykonáva od 14. mája 2012.
    - Dočasná EPA **so Strednou Afrikou** bola podpísaná 15. januára 2009. Dohodu podpísal iba Kamerun ako jediná krajina v regióne Stredná Afrika. Od 4. augusta 2014 sa dohoda predbežne uplatňuje.
    - Dočasná EPA **s Pobrežím Slonoviny** bola podpísaná 26. novembra 2008, predbežne sa začala uplatňovať 3. septembra 2016.
    - Dočasná EPA **s Ghanou** bola podpísaná 28. júla 2016. Začne sa predbežne vykonávať po až po udelení súhlasu v Európskom parlamente.
    - Dočasná **tichomorská** EPA, ktorú podpísala EÚ s Papua Nová Guinea 30. júla 2009 a s Fidži 11. decembra 2009. Dohoda sa predbežne uplatňuje - Papua Nová Guinea od 20. decembra 2009 a Fidži od 28. júla 2014.
  - h. Komplexné dohody o hospodárskom partnerstve:
    - EPA s karibským fórom (**Cariforum**) je prvou úplnou (komplexnou) EPA s EÚ. Podpísaná bola v októbri 2008. Dohoda sa predbežne uplatňuje od decembra 2008.
    - EPA dohoda **s Juhoafrickým rozvojovým spoločenstvom (SADC)**. Podpis dohody EÚ so 6 krajinami SADC sa uskutočnil 10. júna. 2016, predbežne sa uplatňuje od 10.10.2016.

Na podpis čakajú nasledovné komplexné EPAs, ktoré nahradia dočasné (predbežné) EPAs :

- EPA dohoda so 16 krajinami **západnej Afriky**, ktorú iniciovala EÚ a ECOWAS (Hospodárske spoločenstvo západoafrických štátov) a Západoafrická hospodárska a menová únia (UEMOA). Rokovania boli ukončené vo februári 2014. Dohoda bola parafovaná 30. júna 2014. V súčasnosti prebieha proces podpisovania dohody, až po podpise všetkých krajín sa môže predbežne uplatňovať.
- EPA dohoda s **Východoafrickým spoločenstvom (EAC)**, ktorá bola uzavretá 16. októbra 2014. V súčasnosti prebieha proces podpisovania dohody.

f. Asociačné dohody s **Andským spoločenstvom národov** (Kolumbia, Peru, Ekvádor) a **Stredoamerickou skupinou krajín** (Kostarika, Salvador, Honduras, Nikaragua, Panama a Guatemala).

B. Pripravované preferenčné obchodné dohody

- 1) Dohody o voľnom obchode – USA, Japonsko, India, Kanada, Austrália, Nový Zéland, Maroko, Tunisko a krajiny ASEAN (Singapur a Vietnam - rokovania boli ukončené a prebieha schvaľovací a notifikačný proces, Filipíny, Indonézia, Malajzia, Thajsko);
- 2) Dohody o hospodárskom partnerstve s 5 regiónmi skupiny krajín Afriky, Karibskej a Tichomorskej oblasti (ACP);
- 3) Asociačná dohoda medzi ES a krajinami MERCOSUR (Brazília, Argentína, Uruguaj, Paraguaj);
- 4) Dohoda o hospodárskej spolupráci medzi ES a krajinami Perzského zálivu – GCC (Gulf Co-operation Council - Bahrajn, Kuvajt, Omán, Katar, Saudská Arábia, Spojené arabské emiráty);
- 5) Asociačné dohody s Andským spoločenstvom národov (Bolívia)

C. Nepreferenčné obchodné dohody

- 1) Dohody o partnerstve a spolupráci s ostatnými krajinami SNŠ;
- 2) Ostatné bilaterálne dohody.

Európa a Spoločenstvo nezávislých štátov

Dohoda o Európskom hospodárskom priestore (Agreement on the European Economic Area - EEA) zahŕňa všetky členské krajiny EÚ a krajiny Európskeho združenia voľného obchodu s výnimkou Švajčiarska (členskými štátmi EZVO sú Nórsko, Lichtenštajnsko, Island a Švajčiarsko). Dohoda bola podpísaná 2.5.1992 v Porte a nadobudla platnosť 1.1.1994. Dohoda v princípe pokrýva oblasť štyroch slobôd – voľný pohyb tovaru (avšak poľnohospodárske výrobky a výrobky z rýb sú dohodou pokryté len vo veľmi obmedzenom rozsahu), voľný pohyb osôb, služieb a kapitálu. Horizontálne ustanovenia vo vzťahu k týmto štyrom slobodám v oblasti sociálnej politiky, ochrany spotrebiteľa, životného prostredia, komerčného práva a štatistik uzatvárajú tento rozšírený vnútorný trh.

SR, rovnako ako ostatné prístupujúce krajiny, požiadala o členstvo v EHP, pričom Dohoda o rozšírení EHP bola podpísaná dňa 11. novembra 2003 a od 1. mája 2004 sa SR stala plnoprávnym členom EHP.

viď: <http://secretariat.efta.int/eea/eea-agreement.aspx>

Švajčiarsko ako ďalší člen EZVO nie je členom EHP, avšak voľný obchod a ďalšie výhody využíva na základe viac ako 120 bilaterálnych dohôd uzatvorených s EÚ. Jednou z najvýznamnejších je Dohoda o voľnom obchode medzi Európskym hospodárskym

spoločenstvom na jednej strane a Švajčiarskou konfederáciou na strane druhej podpísaná dňa 22. júla 1972 v Bruseli.

Vzťahy EÚ a **Lichtenštajnska** sú založené na Dohode o EHP. Avšak okrem účasti v EHP má Lichtenštajnsko od roku 1924 so Švajčiarskom colnú a menovú úniu a je silno integrované do švajčiarskej ekonomiky. To znamená, že v niektorých oblastiach ako veterinárne záležitosti, spracované agrovýrobky a pravidlá pôvodu tovaru má Lichtenštajnsko výnimky z Dohody o EHP a vzťahy EÚ-Lichtenštajnsko sú namiesto toho pokryté príslušnými dohodami medzi EÚ a Švajčiarskom. V súvislosti s voľným pohybom tovaru Lichtenštajnsko pristúpilo k Dohode o voľnom obchode medzi CH a EÚ z roku 1972. **Andora** je prepojená s EÚ prostredníctvom colnej dohody z roku 1990, ktorou bola vytvorená colná únia. **San Maríno** uzatvorilo v roku 1991 s EÚ dohodu, na základe ktorej bola vytvorená colná únia. Dohoda vytvára základ pre spoluprácu v oblastiach malého a stredného podnikania, životného prostredia, cestovného ruchu, komunikačných technológií a kultúry. **Monako** je časťou colného územia EÚ, vychádzajúc z colnej únie s Francúzskom a uplatňuje pravidlá EÚ vo vzťahu k voľnému pohybu tovaru. **Vatikán** nie je súčasťou colného územia EÚ, ale je prepojený s Talianskom prostredníctvom colnej dohody z roku 1930, ktorá poskytla vzájomne výhodný preferenčný prístup na trh s tovarom.

Po úspešnom rozšírení o 13 nových krajín EÚ monitoruje rokovania s ďalšími kandidátskymi krajinami, ide hlavne o Turecko, Macedónsko, Čiernu Horu a Srbsko. Cieľom je ich prijatie za plnoprávných členov EÚ čo najskôr. Medzi potenciálnych kandidátov sa radí: Albánsko, Kosovo, Bosna a Hercegovina.

Problematickým prístupovým procesom je žiadosť **Turecka** o členstvo v EÚ. Európska únia a Turecko podpísali už v roku 1963 Asociačnú dohodu, ktorej cieľom je podpora obchodu a hospodárskych vzťahov. Od 31.12.1995 bola na základe rozhodnutia Asociačnej rady vytvorená medzi EÚ a Tureckom colná únia. Colná únia síce pokrýva obchod s priemyselnými výrobkami, ale nezahrňuje poľnohospodárske výrobky (s výnimkou spracovaných agrokomodít), služby a verejné obstarávanie. Navyiac Turecko by malo v zmysle pravidiel colnej únie zosúladiť s *acquis communautaire* niekoľko hlavných oblastí, a to predovšetkým priemyselné štandardy. Turecko je aj súčasťou zoskupenia EUROMED.

Rokovania o vstupe Turecka do EÚ sa po náročnom hľadaní negociačného rámca začali v októbri 2005. Úplnému začleneniu Turecka do EÚ však musí predchádzať prehĺbenie vzájomných vzťahov v oblasti verejného obstarávania, služieb, ale predovšetkým v politickom dialógu. Vstup Turecka do EÚ by znamenal aj úplné prevzatie zásad spoločnej obchodnej politiky EÚ v oblasti harmonizácie zmluvno-právnej základne vo vzťahu k preferenčným obchodným dohodám. Spoločný vnútorný trh krajín EÚ sa rozšíri a vznikne tak nová situácia pre výrobcov, exportérov, importérov, ako aj poskytovateľov služieb, ktorým sa otvoria nové možnosti pre odbyt ich výrobkov, služieb, a tiež uvoľnenie pohybu kapitálu. Predpokladaný vstup Turecka do EÚ v strednodobom horizonte nebude mať významný vplyv na štruktúru ani objem vzájomného obchodu so SR v oblasti priemyselných výrobkov. Turecká legislatíva je v súčasnosti čiastočne harmonizovaná, pričom Turecko odstránilo všetky clá a kvantitatívne reštrikcie na dovoz priemyselných výrobkov z krajín EÚ. Jednotný vnútorný trh však bude eliminovať doposiaľ existujúce netarifné bariéry, ako aj ostatné technické prekážky pohybu tovaru predovšetkým v agrosektore.

vid': <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/turkey/>

EÚ pokračuje v stabilizačnom a asociačnom procese aj v regióne **západného Balkánu**. Základným nástrojom vo vzťahu k týmto krajinám sú stabilizačné a asociačné dohody, pričom sieť bilaterálnych obchodných dohôd medzi krajinami tohto regiónu bola

nahradená jednou modernou dohodou na báze Stredoeurópskej dohody o voľnom obchode (CEFTA). **Chorvátska republika** sa od 1. júla 2013 stala plnoprávnou členskou krajinou EÚ.

V apríli 2001 EÚ uzatvorila stabilizačnú a asociačnú dohodu (SAA) s bývalou Juhoslovanskou republikou **Macedónia** a v júni 2006 s **Albánskom**. Dohody umožňujú takmer bezcolný prístup výrobkov pochádzajúcich z Macedónska a Albánska na trh EÚ. SAA podpísali aj ostatné balkánske krajiny, a to **Bosna a Hercegovina, Srbsko, a tiež Čierna Hora**. Rokovania o stabilizačných a asociačných dohodách s týmito krajinami boli otvorené koncom roka 2005. Európska únia z dôvodu upevnenia politickej a hospodárskej stability na Balkáne jednostranne poskytuje všetkým trom krajinám preferencie vo forme nulových colných sadzieb pri dovoze veľkej väčšiny komodít. Po viac než ročných rokovaníach s Európskou komisiou Čierna Hora dňa 15. októbra 2007 podpísala s EÚ plnohodnotnú SAA. SAA medzi EÚ a Srbskom bola 7. novembra 2007 v Bruseli technicky parafovaná a oficiálny podpis sa uskutočnil v apríli 2008. Rokovania o SAA s Bosnou a Hercegovinou boli otvorené v novembri 2005 a po ukončení rokovaní bola SAA podpísaná 16. júna 2008.

viď: <http://ec.europa.eu/enlargement/>

Európska susedská politika (European Neighbourhood Policy, ENP)

Tento pojem definuje zámer Európskej únie posilniť politicko-hospodárske vzťahy v rámci Európy. Ide o široký región na juhu ohraničený Stredozemným morom a na východe Uralom, resp. Ruskou federáciou. Na základe toho uzatvorila EÚ viaceré dohody o partnerstve a spolupráci (nepreferenčné dohody založené na priznaní doložky najvyšších výhod) alebo asociačné dohody, zakladajúce zóny voľného obchodu.

Základným cieľom EÚ, ktorý je totožný so zámermi SR vo vzťahu k **Ruskej federácii**, je posilniť politickú a hospodársku stabilitu v Rusku, prispieť k budovaniu právneho systému prostredníctvom tvorby efektívnej legislatívy, ako aj orgánov a inštitúcií výkonného a súdneho systému, podporiť vytváranie lepšej investičnej klímy a harmonizovať legislatívu s právnym systémom EÚ. Je potrebné tiež zvýšiť spoluprácu v boji proti bezpečnostným hrozbám v oblasti spravodlivosti, vnútra, životného prostredia, ako aj nukleárnej bezpečnosti. Spolupráca je založená na 4 konkrétnych oblastiach. Tieto [spoločné priestory](#) pokrývajú hospodárske záležitosti a životné prostredie; slobodu, bezpečnosť a spravodlivosť; vonkajšiu bezpečnosť; výskum a vzdelávanie vrátane kultúrnych aspektov. Právnym základom pre vzťahy medzi EÚ a Ruskom je Dohoda o partnerstve a spolupráci z roku 1997 (PCA), ktorá sa uplatňovala na obdobie 10 rokov, pričom sa dohodla jej prolongácia až do uzatvorenia novej dohody. Rokovania o nej začali v roku 2008, avšak tieto boli následne v dôsledku udalostí na Ukrajine v roku 2014 prerušené. Dohoda PCA vytvára inštitucionálny rámec pre bilaterálne vzťahy a stanovuje základné spoločné ciele v oblasti politického dialógu, obchodu, energetiky, prepravy, životného prostredia, vedy a techniky, spravodlivosti a vnútra. Vo vzťahu k obchodnej spolupráci je táto dohoda nepreferenčnou. Je založená na priznaní doložky najvyšších výhod (MFN), eliminácii kvantitatívnych obmedzení, legislatívnej harmonizácii, a navyiac obsahuje ustanovenia o službách a investíciách, pohybe kapitálu, ochrane práv duševného vlastníctva a konkurencii.

viď: http://eeas.europa.eu/russia/index_en.htm

Východné partnerstvo (Eastern Partnership, EaP)

Cieľom Východného partnerstva (VP) po jeho oficiálnom odštartovaní dňa 7. mája 2009 je dosiahnutie kvalitatívne vyššej úrovne vzťahov medzi EÚ a partnerskými krajinami

na východ od hraníc EÚ (**Ukrajina, Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko a Moldavsko**).

Obchodné vzťahy medzi EÚ a týmito krajinami sú založené na Dohodách o asociácii (AA) a Dohodách o partnerstve a spolupráci (PCA), pričom PCA s Bieloruskom nebola doteraz v EÚ ratifikovaná, kvôli porušovaniu ľudských a občianskych práv v tejto krajine.

Cieľom EÚ bolo uzavrieť s krajinami VP dohody o asociácii obsahujúce rozsiahle a komplexné dohody o voľnom obchode (Deep and Comprehensive Free Trade Agreements - DCFTAs). Podmienkou pre uzavretie takýchto dohôd je členstvo vo WTO, ekonomická opodstatnenosť takýchto dohôd, súhlas týchto krajín s úrovňou ambícií týchto dohôd a schopnosť krajín uzavrieť, implementovať a dodržiavať ich ustanovenia.

Právnym základom regulujúcim vzťahy medzi EÚ a **Ukrajinou** je [Dohoda o asociácii](#), ktorej politická časť bola podpísaná 21. marca 2014 a predbežne sa uplatňuje sa od novembra 2014. Hospodárska časť Dohody o asociácii medzi EÚ a Ukrajinou (rozsiahla a komplexná zóna voľného obchodu, tzv. [DCFTA](#)) regulujúca obchodné vzťahy medzi EÚ a Ukrajinou bola podpísaná 27. júna 2014 a predbežne sa začala uplatňovať od 1. januára 2016.

Rokovania o DCFTA medzi EÚ a Ukrajinou (UA) sa začali ešte vo februári 2008. Cieľom bolo vytvorenie rozsiahlej a komplexnej zóny voľného obchodu zahŕňajúcej okrem liberalizácie obchodu s tovarom aj ďalšie oblasti - služby, investície, netarifné prekážky obchodu, ochranu duševného vlastníctva, nástroje na ochranu obchodu, sanitárne a fyto-sanitárne opatrenia, technické prekážky obchodu, verejné obstarávanie, energetiku a bezpečnosť tranzitu plynu a i. V októbri 2011 sa po osemnástich negociačných kolách podarilo dosiahnuť ukončenie rokovaní o DCFTA. V júli 2012 sa v Bruseli uskutočnila technická paraфа textu dohody. Rada EÚ vo svojich záveroch z decembra 2012 potvrdila záväzok podpísať DCFTA v decembri 2013 a začať uplatňovať obchodné ustanovenia širšej spolupráce. Podpis i vykonávanie obchodných ustanovení DCFTA však bolo podmienené dosiahnutím pokroku zo strany Ukrajiny v troch oblastiach (parlamentné voľby, selektívna spravodlivosť, implementácia reforiem).

V druhom polroku 2014 a v roku 2015 bolo uplatňovanie DCFTA medzi EÚ a Ukrajinou odložené do 31. decembra 2015. Dôvodom pre tento krok boli obavy Ruskej federácie z dopadov DCFTA na jej hospodárstvo. Ruská federácia suspendovala v decembri 2015 uplatňovanie Dohody Spoločenstva nezávislých štátov o vytvorení zóny voľného obchodu (tzv. CIS FTA) voči Ukrajine. Počas odloženia uplatňovania DCFTA medzi EÚ a Ukrajinou v rokoch 2014-2015 EÚ voči Ukrajine zaviedla jednostranné obchodné opatrenia (tzv. ATMs), ktorými jej jednostranne poskytla znížené colné sadzby resp. colné kvóty na niektoré tovary v rovnakom rozsahu, ako obsahovala vynegovaná DCFTA. Ukrajina v súvislosti s problémami na príjmovej strane svojho štátneho rozpočtu navyše zaviedla vo februári 2015 dvanásťmesačné opatrenie, v rámci ktorého uplatňovala 5-10-percentnú dovoznú prirážku na väčšinu poľnohospodárskych a priemyselných tovarov. 31. decembra 2015 sa skončila platnosť ATMs a vo februári 2016 Ukrajina zrušila uplatňovanie dovoznej prirážky.

Právnym základom pre vzťahy EÚ a Ukrajiny bola pred vstupom Dohody o pridružení do platnosti [Dohoda o partnerstve a spolupráci](#) (PCA), podpísaná 14. júna 1994 a uplatňovaná od začiatku roku 1998. Vo vzťahu k obchodnej spolupráci išlo o nepreferenčnú dohodu.

vid': http://eeas.europa.eu/ukraine/index_en.htm

Negociácie s **Moldavskom** (MD) o AA a DCFTA sa začali vo februári 2012. MD sa počas rokovaní usilovalo o čo najväčší prístup na trh EÚ pre svoje poľnohospodárske produkty, pretože tento sektor je pre MD ekonomiku kľúčový. Spolu sa uskutočnilo sedem negociačných kôl a rokovania sa dňa 12. júna 2013 podarilo ukončiť. Asociačná dohoda bola podpísaná v júni 2014 a DCFTA sa začala predbežne uplatňovať od 1. 9. 2014. **Riadne**

uplatňovanie DCFTA sa začalo 1. júla 2016. Dopadová štúdia projektuje vďaka DCFTA nárast exportov MD o 16,2% a nárast exportov EÚ do MD o 7,7% . V dlhodobom horizonte by sa HDP MD mohol zvýšiť o 5,4% ročne a priemerné mzdy by v MD mohli narásť o 4,8%.

Rokovania s **Gruzínskom (GE)** sa začali vo februári 2012. Spolu sa uskutočnilo 7 kôl rokovaní a dňa 22. júla 2013 sa negociácie podarilo uzatvoriť. Asociačná dohoda bola podpísaná v júni 2014 a DCFTA sa začala predbežne uplatňovať od 1. 9. 2014. **V plnej miere sa DCFTA uplatňuje od 1. júla 2016.** S GE je liberalizovaných 100% položiek colného sadzobníka bez prechodných období, v oblasti služieb sú výsledky tiež veľmi uspokojivé. Nezávislá dopadová štúdia predpokladá vďaka DCFTA nárast exportov GE o 12% a nárast exportov EÚ smerom do GE o 7,5%. Plná implementácia reforiem súvisiacich s obchodom by mala zvýšiť HDP GE v dlhodobom horizonte o 4,3%, resp. 292 mil. EUR ročne a spôsobiť nárast priemerných miezd v GE o 3,6%.

Rokovania s **Arménskom (AM)** sa začali v máji 2012. Spolu sa uskutočnilo 7 negociačných kôl a dňa 24. júla 2013 sa rokovania podarilo uzatvoriť. Najcitlivejšími otázkami bolo používanie niektorých zemepisných označení zo strany AM (koňak) a rozsah liberalizácie priemyselných a poľnohospodárskych produktov. S AM bolo pokrytých 99% položiek colného sadzobníka a 87% obchodu. Podarilo sa tiež skrátiť prechodné obdobie pre ochranu GI na koňak (4 roky) a šampanské (2 roky). Nezávislá dopadová štúdia EÚ počítala vďaka DCFTA s nárastom exportov AM o 15,2% a nárastom exportov EÚ do AM o 8,2%. V dlhodobom horizonte by sa HDP AM mohol zvýšiť o 2,3%, resp. 146 mil. EUR ročne a priemerné mzdy v AM mohli narásť o 2,6%. **V septembri 2013 však AM oznámilo svoje rozhodnutie pripojiť sa k Eurázijskej hospodárskej únii (EAEÚ)** Ruska, Bieloruska a Kazachstanu. Komisia vzala rozhodnutie AM na vedomie. **Vzhľadom na záväzky AM voči ostatným členom EAEÚ tak vyrokovaná AA/DCFTA nemohla byť podpísaná.** Z tohto dôvodu EÚ a AM vedú negociácie o novej dohode o partnerstve a spolupráci, ktorá bude mať **nepreferenčný charakter.** Predpokladaný termín ukončenia rokovaní je prvý polrok 2017.

vid': http://eeas.europa.eu/eastern/index_en.htm

Ostatné krajiny SNŠ (stredná Ázia)

EÚ zintenzívňuje vzťahy s krajinami strednej Ázie prostredníctvom [Stratégie nového partnerstva](#), ktorá bola schválená Európskou radou v júni 2007. Stredoázijskými krajinami sú: **Kazachstan, Kirgizsko, Tadžikistan, Turkménsko a Uzbekistan.** Cieľom stratégie je posilniť väzby vo všetkých oblastiach spolupráce prostredníctvom politického dialógu medzi EÚ a strednou Áziou formou pravidelných stretnutí ministrov zahraničných vecí, posilnením dialógu o ľudských právach, spolupracou v oblastiach vzdelávania, energetiky a prepravy, životného prostredia a vodohospodárstva, ako aj v oblasti obchodu a hospodárskych vzťahov. Stratégia je podporovaná významným nárastom finančnej [pomoci EÚ](#). V kontexte rokovaní o vstupe Kazachstanu do WTO sa uskutočňovali aj rokovania o novej dohode o rozšírenom partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Kazachstanom. Dohoda bola v januári 2015 parafovaná a v blízkej budúcnosti sa predpokladá jej podpísanie. Kazachstan sa tak stane prvou zo stredoázijských štátov, ktoré budú mať s EÚ uzatvorenú dohodu o partnerstve a spolupráci novej generácie.

vid': http://eeas.europa.eu/central_asia/index_en.htm

Krajiny Afriky, Karibiku a Tichomoria (ACP)

Vzťahy medzi krajinami ACP a EÚ sú založené na dlhotrvajúcom a preferenčnom partnerstve. Dňa 23. júna 2000 bola v Cotonou (Benin) podpísaná [Dohoda o partnerstve medzi EÚ a štátmi ACP](#) ktorá je uzatvorená na obdobie 20 rokov. Táto dohoda bola novelizovaná zmluvou podpísanou dňa 25. júna 2005 v Luxemburgu. V súčasnosti je signatármi dohody 48 afrických štátov, 15 štátov Karibiku, a 15 štátov Pacifiku.

Zostávajúce štáty a teritória tohto regiónu (OTCs - overseas countries and territories) vyvíjajú maximálne úsilie stať sa členmi ACP spoločenstva a zároveň signatármi dohody. Nástrojom EÚ pre rozvoj tohto regiónu je aj súčasný právny rámec obchodnej spolupráce, ktorého cieľom je uzatvoriť s príslušnými regionálnymi zoskupeniami tejto oblasti dohody o hospodárstve a partnerstve (Economic and Partnership Agreements - EPAs), ktoré by mali zabezpečiť dlhodobý rozvoj, hospodársky rast, znižovanie chudoby a integrácie krajín ACP do globálnej ekonomiky. Rokovania o EPAs začali v roku 2002 a pokrývajú sedem regionálnych skupín: západná Afrika, stredná-centrálne Afrika, východná a južná Afrika (ESA), Východoafrické spoločenstvo (EAC), Juhoafrické rozvojové spoločenstvo (SADC), Karibik (Cariforum) a Pacifik. EÚ pokračuje v rokovaní so všetkými z nich s výnimkou Cariforum, ktoré podpísalo plnohodnotnú EPA s EÚ už v roku 2008.

Podľa ustanovení Dohody z Cotonou sa do konca roka 2007 mali ukončiť rokovania o EPAs s tým, že do platnosti vstúpia 1. januára 2008 – čo sa oneskorene uskutočnilo len s niektorými krajinami, resp. regionálnymi zoskupeniami: Stredná Afrika (Kamerun), krajiny východnej Afriky a Indického oceánu (ESA), Pobrežie Slonoviny, Juhoafrické rozvojové spoločenstvo (SADC), krajiny Karibskej oblasti (zoskupenie CARIFORUM) a krajiny Tichomorskej oblasti (Fidži, Papua Nová Guinea).

EPAs by sa mali stať dôležitým nástrojom pre zabezpečenie dlhodobého rozvoja, hospodárskeho rastu, znižovania chudoby a integrácie krajín ACP do globálnej ekonomiky. EPAs by nemali byť klasické symetrické dohody o voľnom obchode, ale mali by maximalizovať rozvojový potenciál hospodárstva krajín ACP. V tejto súvislosti si preto každé regionálne zoskupenie krajín ACP stanovilo vlastný časový plán, rozsah, postupnosť a oblasť tovarov pri otvorení trhov v súlade s individuálnymi plánmi rozvojových priorít a stratégiami pri znižovaní chudoby v jednotlivých krajinách.

V súčasnosti negociácie najviac napredujú s krajinami SADC a EAC:

Dočasná dohoda EPA medzi EÚ – SADC, ktorú podpísala EÚ a skupina krajín (Botswana, Lesotha, Mozambik a Svazijsko) v júni 2009 nebola však nikdy ratifikovaná. Po 10 rokoch rokovaní dňa 15. júla 2014 bola uzatvorená komplexná dohoda o hospodárskom partnerstve, ktorá nahradila dočasnú EPA. Dohoda je v súčasnosti v procese prekladu a prípravy na podpis a následnú ratifikáciu.

Dočasnú dohodu EPA medzi EÚ-EAC nahradila nástupnícka - komplexnejšia dohoda, ktorá bola uzatvorená 16. októbra 2014. V súčasnosti je ukončené právne čistenie parafovaného textu EPA dohody. Dohoda je teraz v procese prekladu a prípravy na podpis a následnej ratifikácii.

Aktuálny stav dohôd je možno sledovať na web stránkach

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/september/tradoc_144912.pdf

<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/economic-partnerships/>

Podrobnosti a texty legislatívnych aktov a dohôd vid':

<http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/bilateral-relations/regions/africa-caribbean-pacific/>

Nariadenie Rady (ES) č. 1528/2007 z 20. decembra 2007, ktorým sa uplatňujú opatrenia na výrobky s pôvodom v určitých štátoch, ktoré sú súčasťou skupiny afrických, karibských a tichomorských (ACP) štátov

<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ%3AL%3A2007%3A348%3ASOM%3ASK%3AHTML>

Dohoda o hospodárskom partnerstve medzi štátmi CARIFORUM-u na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na druhej strane

<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ%3AL%3A2009%3A057%3ASOM%3ASK%3AHTML>

Dočasná dohoda o hospodárskom partnerstve medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na jednej strane a zmluvnou stranou Stredná Afrika na druhej strane

<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ%3AL%3A2009%3A059%3ASOM%3ASK%3AHTML>

Dočasná dohoda o hospodárskom partnerstve medzi Pobrežím Slonoviny na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej

Dočasná dohoda o hospodárskom partnerstve medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na jednej strane a štátmi SADC-DHP na druhej strane

<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ%3AL%3A2009%3A319%3ASOM%3ASK%3AHTML>

Dočasná dohoda o partnerstve medzi Európskym spoločenstvom na jednej strane a tichomorskými štátmi na druhej strane

<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ%3AL%3A2009%3A272%3ASOM%3ASK%3AHTML>

Južná Afrika

Juhoafrická republika (JAR) je členom skupiny krajín ACP, je signatárom Dohody o partnerstve z Cotonou, ale jej členstvo v tejto dohode nebolo plnohodnotné (napr. ustanovenia o obchode a o rozvoji finančnej spolupráce sa neuplatňovali). Dohoda o obchode, rozvoji a spolupráci medzi EÚ na jednej strane a Juhoafrickou republikou na strane druhej (TDCA) bola podpísaná dňa 11. októbra 1999 v Pretórii. Prechodné obdobie na liberalizáciu sa ukončilo v roku 2012. Dohoda zliberalizovala viac ako 90% vzájomného obchodu. JAR sa zapája do procesu EPAs, ako súčasť skupiny SADC vychádzajúc z ustanovení platnej TDCA.

viď: <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/bilateral-relations/countries/south-africa/>

Krajiny Stredomoria

EUROMED (Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Maroko, Palestína, Sýria, Turecko, Tunisko)

Barcelonský proces je iniciatívou EÚ zameranou na zintenzívnenie hospodárskej a obchodnej spolupráce s krajinami Stredomoria. Jej hlavným cieľom je vytvorenie pásma voľného obchodu na základe bilaterálnych dohôd medzi EÚ a krajinami tohto regiónu. Všetky krajiny zoskupenia EUROMED postupne uzatvorili s EÚ bilaterálne asociačné dohody okrem Sýrie, s ktorou je táto dohoda v štádiu technickej parafy. Každá z asociačných dohôd obsahuje klauzuly o politickom dialógu; voľnom pohybe tovaru, služieb a kapitálu; hospodárskej, sociálnej, finančnej a kultúrnej spolupráci, ako aj klauzuly o rešpektovaní demokratických princípov a dodržiavaní ľudských práv. Nová generácia euro-stredomorských asociačných dohôd stanovuje postupné vytváranie zóny voľného obchodu. Táto zóna vytvára podmienky pre progresívnu liberalizáciu agroobchodu a bezcolný obchod pre skupinu priemyselných výrobkov.

V roku 2006 Európska komisia otvorila rokovania o obchode so službami, investíciami a agrovýrobkami s krajinami EUROMED. Výsledky rokovaní predstavujú len doplnok k existujúcim asociačným dohodám s krajinami tohto regiónu. Závazky EÚ a EUROMED minimalizujú rozdiely a eliminujú možnosť unilaterálneho otvárania sa len zo strany EÚ. Európska komisia, ktorá je garantom za obchodnú a hospodársku spoluprácu s krajinami Stredomoria, zodpovedá za prípravu, negociácie a uplatňovanie asociačných dohôd. Cieľom je dosiahnuť tzv. „Deep and Comprehensive Free Trade Areas (DCFTAs)“. Dňa 14. decembra 2011 Rada poverila Komisiu, aby začala dvojstranné rokovania o vytvorení rozsiahlej a komplexnej zóny voľného obchodu (DCFTA) s Egyptom, Jordánskom, Marokom a Tuniskom.

Prípravný proces o DCFTA sa inicializoval s Marokom, Tuniskom a Jordánskom v marci 2012 a s Egyptom v júni 2013. Rokovania s **Marokom** o DCFTA boli začaté v marci 2013 a s **Tuniskom** v októbri 2015.

Čo sa týka **Líbye**, negociačný mandát na otvorenie rokovaní o preferenčnej dohode bol schválený v júli 2008. Líbya súhlasila so všeobecným rámcom dohody, ktorá bude zahŕňať obchod s tovarom a službami, investície, všetky pravidlá vzťahujúce sa k obchodu a riešenie sporov. Pre EÚ bol sektor verejného obstarávania kľúčovým ofenzívnym záujmom a značnou pridanou hodnotou budúcej dohody z dôvodu prílevu európskych investícií, možnosti zúčastňovať sa na tendroch a etablovania spoločností hlavne v sektore energetiky. V tejto súvislosti bol dôležitým aj tranzit, najmä vo vzťahu k dodávkam energií. Na základe politického vývoja v krajine sa však v strednodobom horizonte s rokovaniami o preferenčnej dohode neuvažuje.

vid': <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/euro-mediterranean-partnership/>

Krajiny Perzského zálivu

GCC - Gulf Co-operation Council (Bahrajn, Kuvajt, Omán, Katar, Saudská Arábia, Spojené arabské emiráty)

GCC je regionálna organizácia, ktorá bola vytvorená v roku 1981 a pokrýva spoluprácu uvedených krajín v hospodárskej oblasti, politickej oblasti, v oblasti energetiky, bezpečnosti a vzdelávania. V oblasti obchodu bola medzi GCC krajinami vytvorená colná únia. EÚ v roku 1989 uzatvorila s krajinami tejto oblasti **Dohodu o hospodárskej spolupráci (EC-GCC Cooperation Agreement)**. Hoci rokovania stagnujú, cieľom EÚ je vytvoriť zónu voľného obchodu s krajinami GCC čo najskôr.

vid': <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/gulf-region/>

Severná Amerika

USA

Najdôležitejšou aktivitou EÚ v roku 2013 bolo začatie rokovaní o preferenčnej Dohode o transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve (Transatlantic Trade and Investment Partnership – TTIP) medzi EÚ a jej členskými krajinami na jednej strane a USA na strane druhej. V júni 2013 všetky členské štáty EÚ oficiálne schválili mandát poverujúci Európsku komisiu rokovať so zástupcami USA o TTIP. Budúca TTIP bude dôležitým prvkom posilnenia transatlantických obchodno-politických vzťahov a očakáva sa od nej pozitívny vplyv aj na makroekonomické ukazovatele SR. EÚ a USA sú najväčšími ekonomikami sveta, podľa analýz Komisie sa EÚ podieľa cca 25% na tvorbe celosvetového HDP, USA takmer

22%; podiel EÚ na svetovom obchode predstavuje 17% a USA viac ako 13%. Odhaduje sa, že uzatvorenie komplexnej dohody o voľnom obchode by malo priniesť rast HDP EÚ o 0,48% a USA o 0,39%. Všetky pozičné dokumenty vrátane textových návrhov EÚ, ako i správ z jednotlivých kôl rokovaní sú zverejnené na stránke Európskej komisie.

viď: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/>

Kanada

Rada splnomocnila Európsku komisiu (EK) na otvorenie rokovaní o CETA dňa 27. 4. 2009, formálne sa začali na summite EÚ – Kanada dňa 6. 5. 2009. Dňa 12. 9. 2011 Rada splnomocnila EK aj na otvorenie rokovaní s Kanadou o ochrane investícií v rámci dohody CETA. Rokovania boli technicky ukončené v auguste 2014, pričom na summite EÚ – Kanada dňa 26. 9. 2014 obe strany oficiálne potvrdili ukončenie rokovaní, po ktorom nasledovalo uverejnenie znenia dohody. EK dňa 29. 2. 2016 oznámila ukončenie právnej kontroly textu CETA, počas ktorej sa podarilo do neho zapracovať nový, moderný a vyvážený systém ochrany investícií - tzv. Investičný súdny systém (ICS).

Úspešné ukončenie schvaľovacieho procesu a podpis dohody CETA medzi EÚ a Kanadou bolo osobitným úspechom predsedníctva SR v Rade EÚ, pričom aktívne úsilie a diplomatické schopnosti predsedníctva zohrávali kľúčovú úlohu pri riešení technických a politických problémov v rámci veľmi komplikovaného záverečného štádia administratívneho schvaľovacieho procesu v EÚ.

Rada EÚ dňa 28. októbra 2016 prijala písomnou procedúrou balík dokumentov o dohode CETA s Kanadou, ktoré zahŕňajú: rozhodnutie o podpise dohody, rozhodnutie o predbežnom uplatňovaní dohody, rozhodnutie o uzavretí dohody (tzv. žiadosť o súhlas Európskeho parlamentu s dohodou CETA). Bola tiež prijatá spoločná listina o výklade dohody CETA, ktorá je spoločným textom EÚ a Kanady a poskytuje záväzný výklad niektorých ustanovení dohody CETA. Dohoda CETA, ako i Dohoda o strategickom partnerstve medzi EÚ a Kanadou (tzv. SPA Agreement) boli podpísané na 16. summite EÚ – Kanada, ktorý sa uskutočnil 30. 10. 2016. Dohody podpísali: Jean-Claude Juncker, predseda Európskej komisie, Donald Tusk, predseda Európskej rady, Robert Fico, predseda vlády Slovenskej republiky a Justin Trudeau, predseda vlády Kanady.

Dohoda CETA je podľa hodnotenia EK a členských štátov EÚ doposiaľ najkomplexnejšou a najmodernejšou dohodou o voľnom obchode medzi EÚ a treťou krajinou a má kľúčový význam tak z hľadiska budúcej dôveryhodnosti EÚ pri rokovaníach s tretími krajinami, ako aj v kontexte budúcnosti spoločnej obchodnej politiky EÚ. CETA je zatiaľ najambicióznejšou dohodou o voľnom obchode, ktorú sa podarilo vyrokovať s dôležitým partnerom G7 a podľa EK by sa mala zároveň stať určitým vzorovým modelom aj pre ďalšie rokovania s tretími krajinami. Text dohody je zverejnený na stránke MH SR, ako i na stránke Európskej komisie.

viď: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/>

Latinská Amerika

Mexiko

EÚ a Mexiko sú prepojené systémom dohôd, ktoré pokrývajú politické, hospodárske a obchodné vzťahy. Základ tvorí Dohoda o hospodárskom partnerstve, politickej koordinácii a spolupráci medzi Európskym spoločenstvom a Spojenými štátmi Mexickými nazývaná aj

"Globálna dohoda", ktorá nahrádza "Rámcovú dohodu o spolupráci medzi Európskym spoločenstvom a Mexikom" podpísanú 26. apríla 1991. Globálna dohoda bola podpísaná 8. decembra 1997 v Bruseli a nadobudla platnosť 1. októbra 2000. Má tri piliere: politický dialóg, liberalizácia obchodu a ostatná spolupráca. Globálna dohoda udeľuje Spoločnej rade právomoc rozhodnúť o pokračovaní a prehĺbení liberalizácie obchodu s tovarom a službami. Viac informácií o Globálnej dohode nájdete [tu](#).

Liberalizácia obchodu s priemyselnými a poľnohospodárskymi výrobkami bola zakotvená v Rozhodnutí č. 2/2000 Spoločnej rady, ktoré nadobudlo platnosť 1. júla 2000. Od tohto dátumu je možné hovoriť o "Dohode o voľnom obchode medzi EÚ a Mexikom". Dohoda je asymetrická, čo znamená, že všetky priemyselné výrobky pochádzajúce z Mexika sa do EÚ môžu od 1.1.2003 dovážať bez množstevného obmedzenia s nulovou colnou sadzbou. Mexiko vynegociovalo prechodné obdobie na úplné odstránenie ciel a dovozných kvót u skupiny priemyselných výrobkov až do 1.1.2007. Citlivosť agrotaru neumožňuje úplnú liberalizáciu, avšak v súlade s článkom 10 Dohody o voľnom obchode (tzv. review clause) obe zmluvné strany uskutočňujú revízie koncesíí s cieľom indikovať priority ďalšieho zlepšenia prístupu na trh u základných poľnohospodárskych a spracovaných agrokomodít. Vo vzťahu k investíciám vláda SR začiatkom októbra 2007 súhlasila s uzatvorením Zmluvy medzi SR a Spojenými štátmi mexickými o podpore a vzájomnej ochrane investícií. NR SR dňa 31.1.2008 znenie tejto zmluvy schválila.

Väčšina krajín EÚ vrátane SR podporuje myšlienku ďalšej liberalizácie vzájomného obchodu a zároveň potrebu modernizácie dohody, keďže od uzatvorenia dohody došlo k významnému vývoju obchodnej politiky a súčasné dohody idú ďaleko nad rámec obchodného piliera Globálnej dohody EÚ – Mexiko. Na summite EU-CELAC v januári 2013 prijali predstavitelia EÚ a Mexika rozhodnutie o vytvorení spoločnej pracovnej skupiny, ktorej úlohou bolo preskúmanie možnosti modernizácie obchodného piliera preferenčnej dohody medzi EÚ a Mexikom. V máji 2015 sa konal summit EU – Mexiko, na ktorom spoločná pracovná skupina predložila správu sumarizujúcu vhodné oblasti modernizácie. Hlavným cieľom oboch krajín je uzatvoriť ambicióznú a komplexnú dohodu prehĺbením existujúcich opatrení a zároveň zahrnutím nových opatrení v oblasti služieb, investícií, sanitárnych a fytosanitárnych opatrení, verejného obstarávania, práv duševného vlastníctva, pravidiel pôvodu tovaru, v oblasti riešenia sporov či udržateľného rozvoja. Vo všeobecnosti bude mať nová dohoda pozitívny účinok na zvyšovanie úrovne vzájomného obchodu, tvorbu nových pracovných miest, znižovanie spotrebiteľských cien a zvyšovanie konkurencieschopnosti voči tretím krajinám.

Európska komisia dňa 18. decembra 2015 predložila Rade odporúčanie na rozhodnutie Rady, ktorým sa EK a vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku poverujú začať a viesť rokovania o modernizácii "Globálnej dohody" s Mexikom. Rada schválila Rozhodnutia Rady o začatí rokovaní s MX na svojom zasadnutí 23. mája 2016. Následne sa v dňoch 13. – 14. júna 2016 v Bruseli uskutočnilo stretnutie hlavných negociátorov tzv. „mini kolo“. Diskusia o obchodných záležitostiach prebehla v pozitívnom a produktívnom duchu, čo viedlo k dohode o mnohých praktických otázkach súvisiacich s organizáciou negociačného procesu. V dňoch 22. - 25. novembra 2016 sa v Mexico City uskutočnilo 2. kolo rokovaní o modernizácii obchodnej časti Globálnej dohody medzi EÚ a Mexikom Počas tohto kola boli prvýkrát diskutované nové textové návrhy jednotlivých negociačných kapitol. Termín ďalšieho kola rokovaní sa predpokladá na jar 2017.

viď: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/mexico>

Čile

Základný rámec pre spoluprácu a vzťahy medzi EÚ a Čile tvorí [Asociačná dohoda](#) medzi EÚ na jednej strane a Čílskou republikou na strane druhej, ktorá bola podpísaná dňa 18. novembra 2002 v Bruseli a uplatňuje sa od 1. februára 2003. Dohoda, ktorá je považovaná za veľmi ambicióznou a inovatívnu zmluvu, pokrýva politické a obchodné vzťahy, ako aj spoluprácu v mnohých oblastiach. Má tri piliere: politický dialóg, liberalizácia obchodu a ostatná spolupráca. Dohoda pokrýva všetky oblasti vzájomných obchodných vzťahov a umožňuje liberalizáciu obchodu s tovarom, službami, ako aj liberalizáciu investícií a kapitálových tokov, ochranu práv duševného vlastníctva vrátane efektívneho a záväzného mechanizmu riešenia sporov. Dohoda otvára nové možnosti pre trhy, a to cestou progresívnej a recipročnej eliminácie obchodných bariér. Vytvára jasné, stabilné a transparentné pravidlá pre exportérov, importérov, ako aj pre investorov. Ustanovenia dohody umožňujú, aby sa so všetkými priemyselnými výrobkami pochádzajúcimi z Čile a krajín EÚ obchodovalo bez množstevného obmedzenia s nulovou colnou sadzbou. Citlivosť agrotrhu neumožnila úplnú liberalizáciu obchodu a dohoda stanovuje postupné znižovanie colných sadzieb až po úplnú vzájomnú liberalizáciu agroobchodu od 1. januára 2013.

Asociačná dohoda medzi Čile a EÚ je jednou z najpokrokovejších a zároveň najkomplexnejších liberalizačných dohôd, ktoré uvedené strany podpísali. V dôsledku ďalšieho rozvoja vzťahov medzi EÚ a Chile sa na summite EÚ-CELAC v roku 2013 prijalo rozhodnutie preskúmať možnosti modernizácie existujúcej asociačnej dohody EÚ-Chile. Ďalším krokom bolo vytvorenie pracovnej skupiny, ktorá momentálne posudzuje jednotlivé oblasti vhodné na modernizáciu. V prípade úspešného zadefinovania týchto oblastí by Európska komisia následne predložila návrh mandátu na začatie rokovaní.

viď: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/chile/>

MERCOSUR (Brazília, Argentína, Paraguaj, Uruguaj, Venezuela)

Mercosur je spoločným trhom latinsko-amerických krajín, ktorý bol vytvorený v roku 1991 podpisom tzv. [Zmluvy z Asuncionu](#) medzi Argentínou, Brazíliou, Paraguajom a Uruguajom. V júli 2006 pristúpila k zmluve aj Venezuela, ktorá sa stala plnohodnotným členom v roku 2012, kedy bola ukončená ratifikácia prístupových zmlúv s ostatnými štátmi.

Rada splnomocnila Európsku komisiu na otvorenie rokovaní s krajinami Mercosuru (Brazília, Argentína, Uruguaj, Paraguaj, Venezuela¹) dňa 13. októbra 1999. Rokovania o dohode o voľnom obchode medzi EÚ a Mercosurom začali v apríli 2000. Uskutočnilo sa 9 kôl rokovaní, avšak kvôli nedostatočnej ponuke Mercosuru pre prístup na trh boli v roku 2004 rokovania pozastavené a opäť obnovené až v máji 2010 po Madridskom summite EÚ – Latinská Amerika. V rámci negociácií Mercosur očakáva diferencované zaobchádzanie a asymetrický prístup v obchode s tovarom a službami, výraznejšie otvorenie trhu EÚ pre poľnohospodárske a spracované výrobky a zároveň obmedzenie dotácií na poľnohospodárske výrobky dovážané z EÚ. EÚ má naopak záujem o otvorenie juhoamerických trhov pre svoj priemyselný tovar a pre sektor služieb (najmä finančné a telekomunikačné), vytvorenie transparentnejších podmienok v oblasti investícií a verejného obstarávania, zjednodušenie a zjednotenie pravidiel dovozu.

---

¹ Napriek tomu, že Venezuela je členskou krajinou Mercosuru, nezúčastňuje sa rokovaní a rovnako neparticipovala ani na výmene ponúk v máji 2016.

Pri príležitosti stretnutia ministrov krajín Mercosuru s komisárkou pre obchod C. Malmström dňa 10. - 11. júna 2015 v Bruseli (v rámci zasadnutia EÚ-CELAC) sa obe strany dohodli na výmene návrhov pre uľahčenie prístupu na trh v októbri 2015. Následne sa v dňoch 1.- 2. októbra 2015 v Asuncióne uskutočnilo stretnutie hlavných vyjednávačov o dohode o voľnom obchode. Išlo o konštruktívne stretnutie, na ktorom sa však nepodarilo dospieť k zhode o rozsahu pokrytia dohody. EK požaduje, aby sa colná ponuka Mercosuru pohybovala na úrovni vyššej ako 90 %.

Počas stretnutia komisárky pre obchod C. Malmström s uruguajským ministrom zahraničných vecí (vtedajšie PRES Mercosuru) dňa 8. apríla 2016 bol dohodnutý termín výmeny ponúk medzi EÚ a Mercosurcom na 11. mája 2016. Následne sa dňa 22. - 23. júna 2016 v Montevideu konalo stretnutie hlavných negociátorov, ktoré bolo zamerané na organizačné aspekty rokovaní (stanovenie termínov ďalších negociačných kôl, revízia negociačných textov). Počas 10. negociačného kola v dňoch 10. - 14. októbra 2016 v Bruseli, ktoré bolo zamerané na konsolidáciu negociačných textov, Mercosur zaujal konštruktívnejšiu pozíciu ako v minulosti a obe strany sa zaviazali pokračovať v produktívnom prístupe. Ďalšie kolo rokovaní je plánované v marci 2017 v Buenos Aires.

viď: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/mercosur/>

Andské spoločenstvo národov (Bolívia, Kolumbia, Ekvádor, Peru)

Od 80-tych rokov, vychádzajúc zo záverov Európskej rady (Madrid, 1995) EÚ stanovila komplexný inštitucionálny rámec pre svoje vzťahy s Andským spoločenstvom a poskytla mu také isté zaobchádzanie ako ostatným regionálnym blokom Latinskej Ameriky. Andský región bol prvým regiónom v Latinskej Amerike, s ktorým EÚ uzatvorila regionálne dohody o spolupráci, pričom prvá dohoda bola uzatvorená v roku 1983. Súčasnú právnu základňu kooperačných vzťahov EÚ s jednotlivými andskými krajinami a Andským spoločenstvom ako celkom predstavuje druhá regionálna rámcová dohoda. Bola podpísaná v roku 1993 a nadobudla platnosť v r. 1998. Táto rámcová dohoda pokrýva oblasti spolupráce a zavádza kontrolné mechanizmy, ktoré sú v pôsobnosti Spoločného výboru.

Dohoda o politickom dialógu a spolupráci medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi a Andským spoločenstvom a jeho členskými štátmi bola podpísaná 15. decembra 2003 v Ríme. Táto dohoda rozširuje rozsah politického dialógu medzi dvoma regiónmi a pokrýva okrem iného predchádzanie konfliktov, transparentnú vládnú moc, migráciu a boj proti terorizmu.

Rokovania medzi EÚ a Andským spoločenstvom národov o medziregionálnej dohode o pridružení vrátane politického dialógu, spolupráce a obchodu sa nakoniec začali v júni 2007 po tom, ako Rada v apríli toho istého roka udelila splnomocnenie na tieto rokovania. Bolívia zaujala k novému formátu veľmi negatívny postoj a neprejavila žiadny záujem zúčastniť sa rokovaní. Nové rokovania o mnohostrannej dohode o obchode sa preto začali v januári 2009 medzi EÚ a Kolumbiou, Ekvádorom a Peru. Ekvádor sa po štyroch kolách prestal zúčastňovať rozhovorov a rokovania preto pokračovali iba s Peru a Kolumbiou. Rokovania sa úspešne ukončili v marci 2010 a po fáze právneho preskúmania bolo znenie dohody o obchode podpísané s Kolumbiou a Peru v júni 2012. Dohoda s Peru sa uplatňuje od 1. marca 2013 a s Kolumbiou od 1. augusta 2013.

Rokovania s Ekvádorom o pristúpení k Dohode o obchode medzi EÚ a krajinami Andského spoločenstva národov (Kolumbia, Peru) boli ukončené až v júli 2014. Na základe týchto rokovaní bol parafovaný protokol o pristúpení Ekvádoru k uvedenej dohode. Protokol o pristúpení Ekvádoru bol podpísaný 11. novembra 2016 a následne schválený Európskym

parlamentom dňa 14. decembra 2016. Momentálne prebieha proces ratifikácie protokolu všetkými členskými štátmi EÚ.

viď: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/andean-community/>

Stredoamerická skupina krajín (Kostarika, Salvador, Guatemala, Honduras, Nikaragua a Panama)

Stredoamerická integrácia sa datuje od roku 1951, keď bola založená Organizácia stredoamerických štátov (ODECA). Nasledovalo vytvorenie stredoamerického spoločného trhu s množstvom obmedzení, pričom snahou je vytvorenie funkčnej colnej únie. Dohoda o politickom dialógu a spolupráci medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi a Stredoamerickými štátmi bola podpísaná dňa 15. decembra 2003 v Ríme. Nahradzuje existujúcu rámcovú dohodu o spolupráci a rozširuje rozsah politického dialógu.

Viedenský summit hláv štátov v roku 2006 rozhodol o otvorení rokovaní vo vzťahu k asociačnej dohode vrátane vytvorenia zóny voľného obchodu medzi EÚ a krajinami Strednej Ameriky. V nadväznosti na to členské štáty EÚ v apríli 2007 na rokovaní Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy (GAERC) formálne prijali rokovacie smernice pre asociačné dohody s krajinami Andského spoločenstva národov a Stredoamerickou skupinou krajín. Asociačná dohoda medzi EÚ a krajinami strednej Ameriky bola schválená Európskym parlamentom v decembri 2012. Obchodné ustanovenia dohody sa uplatňujú voči všetkým krajinám. Od 1. augusta 2013 sa uplatňujú voči Hondurasu, Nikarague a Paname, od 1. októbra 2013 voči Kostarike a Salvadoru a od 1. decembra 2013 aj voči Guatemale. Z hľadiska obsahu má [asociačná dohoda](#) tri základné piliere: politický dialóg, spolupráca a obchod. V tejto dohode ide o dôležité posilnenie vzťahov medzi EÚ a Strednou Amerikou, hlavne čo sa týka dosiahnutia najvyššej možnej úrovne liberalizácie vrátane hlbšej liberalizácie služieb a investícií.

Poznámka: V rámci stredoamerického regiónu bola v decembri 2003 podpísaná dohoda o voľnom obchode s USA (CAFTA). Dohoda CAFTA vytvára pre najchudobnejšie krajiny Strednej Ameriky priestor na hospodársky rast a poskytuje ďalšie obchodné a investičné príležitosti obidvom stranám. Ide o Kostariku, Salvador, Guatemalu, Nikaragu, Honduras a Dominikánsku republiku.

viď: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/central-america>

Ázia

Európska únia má záujem na rozvoji hospodárskej spolupráce s krajinami juhovýchodnej Ázie združenými v skupine **ASEAN**. Ide o Indonéziu, Malajziu, Filipíny, Singapúr, Thajsko, Brunejský sultanát, Vietnam, Laos, Barmu a Kambodžu.

Po neúspešných rokovaníach o dohode o voľnom obchode medzi EÚ a ASEAN na regionálnej úrovni bola v r. 2009 Radou EÚ schválená koncepcia bilaterálnych dohôd o voľnom obchode s jednotlivými krajinami ASEAN. Bilaterálne rokovania boli zahájené so Singapurom a Malajziou v roku 2010, Vietnamom v júni 2012, Thajskom v marci 2013, Filipínami v decembri 2015 a Indonéziou v júli 2016.

Rokovania medzi EÚ a **Singapurom** o dohode o voľnom obchode boli ukončené v októbri 2014. Z hľadiska obsahu je táto dohoda zameraná na konkurencieschopnosť: je komplexná a ambiciózná vo svojom pokrytí, zameraná na dosiahnutie najvyššej možnej úrovne liberalizácie vrátane hlbšej liberalizácie služieb a ochrany investícií. Nedoriešená zostáva otázka podpísania EÚ – SG FTA. Európska komisia sa rozhodla požiadať Súdny

dvor EÚ o názor k otázke rozdelenia kompetencií v rámci FTA EÚ – Singapur, t.j. ktoré kompetencie spadajú do právomoci EK a ktoré zostávajú na národnej úrovni.

V decembri 2015 boli zavŕšené rokovania o FTA s **Vietnamom**. Komisia pripravuje predloženie návrhu textu FTA Rade ministrov na schválenie.

V roku 2016 sa uskutočnili prvé kolá rokovaní o FTA s **Filipínami a Indonéziou**. EÚ sa bude snažiť o čo najvyšší stupeň liberalizácie colných sadzieb a čo najvyššiu možnú úroveň ochrany a právnej istoty pre investorov a ich investície.

S **Malajziou** a **Thajskom** sú v súčasnosti prerušené, resp. pozastavené rokovania o budúcich FTA.

Viacere krajiny ASEAN stále zachovávajú vysokú úroveň ochrany určitých sektorov, napr. na automobilový priemysel, víno a liehoviny. Kľúčovou oblasťou záujmu EÚ v budúcich dohodách s týmito krajinami zostávajú tieto sektory, ale aj možnosti liberalizácie sektoru služieb, ktorý je vo viacerých krajinách ASEAN neúmerne chránený.

Krajiny integračného zoskupenia ASEAN sú aj členmi neformálneho procesu dialógu medzi Áziou a Európou – ASEM. Členmi ASEM sú (okrem zoskupenia ASEAN) napr. aj Čína, Japonsko, Kórejská republika, ako i EÚ.

viď: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/asean>

Južná Kórea

Politicko-hospodárske vzťahy medzi EÚ a **Južnou Kóreou** vychádzali z Rámcovej dohody o obchode a spolupráci, ktorá nadobudla platnosť 1. apríla 2001, novelizovaná bola v roku 2011, nie je to však preferenčná dohoda, ale predovšetkým dohoda politická.

Dňa 23. apríla 2007 Rada splnomocnila Európsku komisiu na začatie rokovaní o dohode o voľnom obchode s Južnou Kóreou. Komisia podala návrh na začatie takýchto rokovaní 6. decembra 2006, vychádzajúc zo stratégie „Global Europe, Competing in the World“, v ktorej bola Južná Kórea označená za prioritného partnera pre budúce dohody o voľnom obchode. Už v októbri 2008 bola uverejnená štúdia [Trade Sustainability Impact Assessment](#) o dosahoch FTA medzi EÚ a Južnou Kóreou, ktorá sa v máji 2010 doplnila o [štúdiu o hospodárskych dopadoch](#), ktorá obsahuje rozšírenú analýzu.

Negociačný proces s Južnou Kóreou bol ukončený a dňa 15. októbra 2009 sa medzi zástupcami Európskej komisie a Južnej Kórey uskutočnila technická paraŕa dohody o voľnom obchode. Dohoda sa predbežne uplatňuje od 1. júla 2011. Jej ustanovenia zlepšujú predovšetkým prístup na kórejský trh elimináciou existujúcich tarifných a netarifných prekážok obchodu. Dohodou o voľnom obchode medzi EÚ a Južnou Kóreou sa dosiahol konečný balík koncesíí, ktorý predstavuje ambiciózny výsledok najmä v oblasti netarifných prekážok obchodu, služieb, pravidiel obchodu a subvencií, ako i vo všeobecnom znížení ciel.

Dohoda o voľnom obchode medzi EÚ a jej členskými štátmi na jednej strane a Kórejskou republikou na strane druhej nadobudla platnosť 13. decembra 2015. Kompletný text vo všetkých jazykoch EÚ je dostupný na:

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2011.127.01.0001.01.SLK#L_2011127SK.01000601

Dvojstranná ochranná doložka

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:145:0019:0027:SK:PDF>

Oznámenie o dátume predbežného vykonávania

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:168:0001:0001:EN:PDF>

Japonsko

Negociačný mandát, na základe ktorého sú zástupcovia Európskej komisie poverení rokovať v mene všetkých členských štátov EÚ s Japonskom (JP), bol prijatý dňa 29. novembra 2012. Rokovania s JP stranou o dohode o voľnom obchode boli oficiálne otvorené 25. marca 2013.

EÚ a JP sú globálni partneri vyznávajúci spoločné hodnoty, a preto bolo potrebné toto partnerstvo posilniť a dať mu strategický význam pri riešení globálnych výziev, ako aj bilaterálnych otázok. Jedným z nástrojov na posilnenie partnerstva medzi EÚ a JP bolo otvorenie rokovaní o FTA. Bilaterálne obchodné a investičné vzťahy medzi EÚ a JP nenapĺňajú svoj potenciál. Hlavným dôvodom je kombinácia tarifných a netarifných opatrení, pričom práve netarifné prekážky (NTBs) predstavujú pre vývozcov a investorov z EÚ najväčší problém, aj v podobe zvýšených administratívnych nákladov.

EÚ so začatím rokovaní o dohode o voľnom obchode váhala viac rokov, pretože na JP strane dlhodobo pretrvávajú hlavne problémy s pokrokom v odstraňovaní NTBs vo vybraných oblastiach. V spolupráci s priemyslom EÚ bol vyšpecifikovaný zoznam NTBs uplatňovaných JP stranou, ktoré sa týkajú 10 výrobných sektorov – automobilový sektor, chemikálie, elektronika, bezpečnosť potravín, organické potraviny, spracované agrovýrobky, alkoholické nápoje, medicínske zariadenia, farmaceutiká, textil a obuv a stavebné materiály. JP prisľúbilo, že bude na odstraňovaní NTBs naďalej pracovať a vytvorilo „vládne revitalizačné oddelenie“ (Government Revitalisation Unit), ktoré spracovalo plán odstraňovania NTBs (tzv. „road-map“). JP prisľúbilo, že ďalšie konkrétne záväzky smerujúce k eliminácii NTBs urobí až počas samotných rokovaní o FTA.

vid': <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/japan>

India

Dohoda o spolupráci medzi Európskym spoločenstvom a **Indickou republikou** bola podpísaná 20.12.1993 (uplatňuje sa od r. 1994) a je zameraná na prehĺbenie partnerstva a rozvoj dvojstrannej spolupráce. Ide o širokú nepreferenčnú dohodu tretej generácie, ktorá pokrýva také oblasti ako obchod, hospodársku spoluprácu, životné prostredie, poľnohospodárstvo, cestovný ruch, normy, práva duševného vlastníctva atď. Cieľom dohody je prostredníctvom dialógu a partnerstva posilniť rôzne aspekty spolupráce medzi EÚ a Indiou s cieľom dosiahnuť užší vzťah na vyššej úrovni. V platnosti sú aj ďalšie dohody: Dohoda o cukrovej trstine, Dohoda o vede a technológii a Dohoda o spolupráci v colnej oblasti.

Členské štáty EÚ v apríli 2007 prijali negociačnú smernicu na otvorenie rokovaní o dohode voľnom obchode s Indiou. Z hľadiska obsahu má byť budúca dohoda zameraná na konkurencieschopnosť a mala by pokrývať obchod s tovarom a službami, investície, technickú normalizáciu, SPS-opatrenia, práva duševného vlastníctva vrátane geografických označení pôvodu (GIs), colnú spoluprácu, verejné obstarávanie, riešenie sporov, ako aj ostatné oblasti hospodárskej spolupráce. Pozitívny posun sa predbežne podarilo dosiahnuť v oblasti rozsahu komodít podliehajúcich liberalizácii, pričom takmer 90% obchodu by malo byť liberalizovaného v priebehu 7 rokov od podpisu dohody. Politický prielom v rokovaní však nenastal a rozhovory medzi negociačnými partnermi stagnujú. Hoci India uskutočnila niektoré reformy, prístup na indický trh je stále veľmi obmedzený. Indické colné sadzby sú najvyššie spomedzi rozvojových krajín a priemerné colné zaťaženie dosahuje úroveň 15,7% (v EÚ je to 4,1; v USA 3,9; a napr. v Číne 8,9%), pričom vo WTO má viazaných len 69% položiek colného sadzobníka. Napriek nevýraznému pokroku v rokovaní s EÚ však India

podporuje uzatváranie dohôd o voľnom obchode a považuje ich za vhodnú alternatívu multilaterálnej liberalizácie obchodu.

vid': <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/india>

Austrália a Nový Zéland

Austrália a Nový Zéland prejavujú už dlhšiu dobu veľký záujem o otvorenie rokovaní o preferenčnej dohode o voľnom obchode s EÚ.

Doterajší rámec vzťahov medzi EÚ a Austrálskym zväzom tvorí nepreferenčná bilaterálna dohoda „EU - AU Partnership Framework“, ktorá bola uzatvorená v roku 2008 a aktualizovaná v októbri 2009. Vzťahy medzi EÚ a Novozélandským kráľovstvom sú upravené nepreferenčnou bilaterálnou dohodou „Partnership Agreement on Relations and Cooperation“. V júli 2014 sa podarilo zavŕšiť rokovania aj o obchodnej časti tejto dohody. Okrem spolupráce vo WTO sú obidve dohody prioritne zameraná na elimináciu technických prekážok obchodu s cieľom znižovať náklady pri testovaní a certifikácii výrobkov dovážaných a vyvázaných z Austrálie a Nového Zélandu do EÚ. V rámci obchodných aspektov ide o dialóg a posilnenie spolupráce vo všetkých oblastiach spoločného záujmu súvisiacich s obchodom a investíciami a výmenu informácií o hospodárskych politikách oboch strán. Ustanovenia týchto dohôd však vylučujú riešenie problematiky týkajúcej sa tarifnej liberalizácie obchodu a preferenčného prístupu na trh. Tieto možnosti sú zakotvené len v rámci príslušných dohôd o voľnom obchode.

EÚ od roku 2016 pristúpila k novej obchodnej stratégii (New trade and investment strategy for the European Union) s názvom „Obchod pre všetkých: smerom k zodpovednejšej obchodnej a investičnej politike“. Jedným zo zámerov prijatej obchodnej stratégie je aj posilnenie vzťahov s Austráliou a Novým Zélandom prostredníctvom budúcich preferenčných dohôd o voľnom obchode. V tejto súvislosti sa začali prípravné práce na impact assessments, nasledovať budú verejné konzultácie a spoločné scoping exercises, čo zvyčajne trvá približne jeden rok.

Predloženie interných dopadových štúdií (impact assessments) sa očakáva začiatkom apríla 2017. Zástupcovia Európskej komisie od marca 2016 v rámci scoping exercises rokujú s predstaviteľmi obidvoch krajín o rozsahu budúcich dohôd o voľnom obchode, ako aj o miere ambícií. Pripravujú tzv. „scoping paper“ (rámcový dokument pre každú krajinu zvlášť), ktorý bude obsahovať detailné informácie o ambíciách, ktoré sú zainteresované strany pripravené dosiahnuť. Cieľom dokumentov je získať záruky od partnerov, že druhá strana je ochotná rokovať a dosiahnuť potrebnú úroveň očakávaných ambícií.

Po ukončení prípravných prác predloží Európska komisia návrhy rokovacích smerníc členským štátom EÚ na odsúhlasenie. Je reálny predpoklad, že rokovacie smernice budú predložené koncom apríla a samostatné rokovania medzi EÚ a Austráliou, ako aj medzi EÚ a Novým Zélandom by začali v druhom polroku 2017.

Austrália: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/australia/>

Nový Zéland: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/new-zealand/>